

Б. П. Яценко

Лесото, Королівство Лесото

ЛЕСОТО, Королівство Лесото (сесото Muso oa Lesotho, англ. Kingdom of Lesotho) – країна в Південній Африці, оточена територією Південно-Африканської Республіки (ПАР). Площа 30,35 тис. км². Насел. 2,0 млн осіб (2015), проживають переважно мосото (або басото; 99,7 %). Столиця – Масеру (220 тис. осіб; 2010). Адм. поділ – 10 дистриктів. Мови: сесото (мовна сім'я банту), зулу, госа, англ. (офіц.). Серед віруючих християни складають 80 %. Грош. одиниця – лоті. Л. – парламент. конституц. монархія. Глава держави – король, який не має законодав. і виконав. повноважень. Двопалат. парламент складається із Сенату (33 чл.) та Асамблеї (120 чл., яких обирають на 5 р.). Нині король – Летсі III (від 7 лютого 1996), прем'єр-міністр – Батуель Пакаліта Мосісілі (29 травня 1998 – 8 червня 2012 та від 7 березня 2015). У виборах беруть участь понад 10 політ. партій, зокрема Всебасот. конвент, Басото-Бато демократ. партія, Партія Басото конгрес, Нац.-демократ. партія Басото, Нац. партія Басото. Л. – чл. ООН, Співдружності Націй, Афр. Союзу, СОТ і Афр. банку розвитку.

Осн. народність сформувалася в 1-й пол. 19 ст. у боротьбі проти племен зулу та європейців (бурів). Вождь Мошеш I, який об'єднав бантумовні племена, погодився на прийняття британ. протекторату. Велика Британія встановила контроль над тер. у 1884, після чого країна стала називатися Басутоленд. Після 2-ї світової війни в результаті активізації визв. боротьби британ. влада була вимушена провести реформи. 4 жовтня 1966 країна здобула незалежність та сучасну назву. У перші десятиріччя у Л. була нестійка політ. обстановка. Пропозиція приєднатися до ПАР після повалення там режиму апартеїду викликала спротив у насел., яке бажало зберегти нац. ідентичність та власну культурну спадщину. Під час виборів 1998 масові заворушення призвели до військ. втручання уряду ПАР. Завдяки конституц. реформам у Л. вдалося відновити політ. стабільність.

Л. – високогірна країна, яку іноді називають «афр. Швейцарією» та «королівством у небесах». Високогірне плато спускається зі Сх. на Зх., високі хребти Драконових гір сформовані базальт. лавами. Найнижча точка Л. знаходиться поблизу злиття річок Оранжева та Макгаленг (1400 м), найвищою є г. Тгабана-Нтленьяна (3482 м). Заг. протяжність держ. кордону 909 км, протяжність з Пн. на Пд. 248 км, зі Сх. на Зх. – 181 км. Клімат країни обумовлений її висот. положенням. Л. перебуває під дією субтропіч. зони високого тиску,

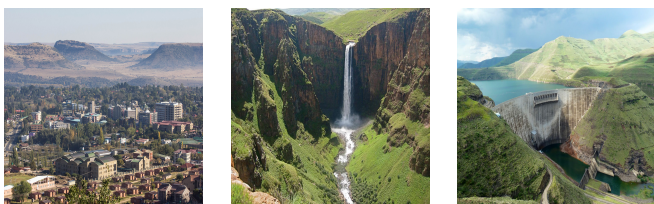
внаслідок чого у циркуляції переважають антициклони. Влітку, у січні–лютому, в Масеру та долинах температура досягає +30 °С, взимку коливається від –7 °С у рівнин. частині до –18 °С у горах. Річна кількість опадів від 500 до 1200 мм. Багатоводні річки перетинають плато, серед них – витoki Оранжевої та Каледон. Безлісі вологі долини трав'янисті та болотисті влітку, холодні і сухі взимку. Ендемічна та нац. рослина Л. – багатолисте алое. Водяться птахи – ібіс лисий, ягнятник, канюк рудохвостий, кафрський орел, земляний дятел; є 33 види ссавців – бабуїн, антилопа канна, сурикат, мангуст, ендемічна льодяна криса, 41 вид плазунів, 6 видів земноводних, 2 види риб, зокрема й ендеміч. пічкур Малоті. 1969 у сх. частині гір Малоті створ. Нац. природ. парк Сеглабатебе.

Осн. ареал с.-г. угідь – у долині р. Каледон. У країні вирощують кукурудзу, сорго, пшеницю та бобові. На високогір'ї випасають значну кількість овець і кіз (джерело надходження вовни та мохеру). Налагоджено перероблення с.-г. продукції. Водночас місц. с. госп-во забезпечує потреби у продовольстві лише на 20 %. Осн. природне багатство – вода. Тут планують розвивати гідроенергетику та розширювати постачання води в пром. центри ПАР. Із мінерал. ресурсів є буд. матеріали. Віднедавна у горах Малуті на вис. 3 тис. м відкрито першу шахту з видобування алмазів. Бл. 50 % чол. насел. працюють у ПАР, переважно на золотовидобув. шахтах. Надходження від їхніх грош. переказів становлять майже половину прибутків країни. Уряд Л. підтримує розвиток туризму. ВВП 4,3 млрд дол. США, на душу населення – 2,2 тис. дол. США (2013). Структура ВВП: с. госп-во – 7,5 %, пром-сть – 34,5 %, обслуговування – 58 % (2013). Експорт (941 млн дол. США, 2013): шерсть і мохер, вода, алмази, одяг і взуття; імпорт (2,2 млрд дол. США, 2013): продукти харчування, буд. матеріали, транспортні засоби, ліки, нафтопродукти. Л. перебуває в екон. залежності від ПАР, має з нею спіл. митну систему.

Функціонують Університет у Масеру (від 1964) і Дослід. інститут рільництва. У школах – одинадцятирічне навчання, 3/4 жит. вміють читати та писати (найвищий показник у тропіч. Африці).

У Преторії від серпня 1994 функціонує посольство України у ПАР, яке за сумісн. представляє укр. інтереси в Л.

Фотоілюстрації

Рекомендована література

1. Сванидзе И. А. Лесото. Свазиленд. Москва, 1978;
2. R. Southall, T. Petlane. Democratisation and Demilitarisation in Lesotho: The General Election of 1993 and its Aftermath. Pretoria, 1996;
3. S. Rule, N. Mapetla. Lesotho 2000: Public Perceptions and Perspectives. Pretoria, 2001.

Бібліографічний опис:

Лесото, Королівство Лесото / Б. П. Яценко // Енциклопедія Сучасної України [Електронний ресурс] / Редкол.: І. М. Дзюба, А. І. Жуковський, М. Г. Железняк [та ін.] ; НАН України, НТШ. – К. : Інститут енциклопедичних досліджень НАН України, 2016. – Режим доступу: <https://esu.com.ua/article-54445>

2001-2025 © Ця енциклопедична стаття захищена авторським правом згідно з чинним законодавством України ([докладніше](#)).